

Досвід ведення гібридних конфліктів

анотований бібліографічний список
2019. – Вип. 25 (1 - 10 вересня). – 14 с.
(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

1. **Горюнова Є. Крим повернувся у 1937 рік, або як Росія вибиває лояльність** / Євгенія Горюнова // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 2. — С. 3-5. *Йдеться про репресивну російську політику в Криму по відношенню до кримських татар та ігнорування Росією міжнародного невизнання суверенітету РФ в Криму.*

2. **Дудаков Е. Реставрація на знищення: Росія та культурна спадщина інших народів на окупованому півострові** / Едем Дудаков // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 3. — С. 15. *Йдеться про Ханський палац у Бахчисарай – єдину пам'ятку кримськотатарської палацової архітектури, яка збереглася до наших днів і знаходиться на межі руйнації в результаті "реставрації"... За умови тиску міжнародної спільноти є надія, що реставрацію повернуть у належне русло. Подібного ставлення зазнають і українські культурні пам'ятки та культові споруди.*

3. **Зудієва Л. Монотонна щоденна хроніка переслідувань у майбутньому допоможе досліджувати порушення прав людини в Криму** : [інтерв'ю з кримськотатар. активісткою, правозахисницею, громад. журналісткою Лутфіє Зудієвою] / Лутфіє Зудієва // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 2. — С. 6-7. *Висвітлено роль правозахисників і журналістів в окупованому Криму, а також долю кримських політв'язнів.*

4. **Клименко А. Переселення народів 2, або як російські окупанти формують нових кримчан** / Андрій Клименко, Ірина Прибиткова // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 3. — С. 12-13. *Висвітлено питання заміщення місцевого населення Криму приїжджими із інших регіонів Російської Федерації і окупованого Донбасу, а також*

військовослужбовцями за контрактом. Згідно з даними російської статистики, керована міграція населення з РФ та окупованих районів Донбасу почалась ще у 2014 році.

5. **Клименко А. Ціна окупації Криму: скільки і за що платить Росія** / Андрій Клименко // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 3. — С. 10-11. *Розглянуто питання фінансування Російською Федерацією окупованого Криму. Наведено показники російського економіста Сергія Алексащенко, де він наводить показники фінансування з федерального бюджету, затрати на енерго- і водопостачання, дороги та транспорт на півострові. При цьому йдеться про рівень життя населення Криму за ці роки, який не покращився, а можливості економічної діяльності звузилися.*

6. **Мілітаризація Криму: замість природної перлини – військовий табір** // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 2. — С. 11-13. *Розглянуто питання окупації Криму Російською Федерацією, військової присутності Росії та використання Криму як військової бази, а також докорінної зміни геополітичного і військово-стратегічного балансу у Європі та Середземномор'ї.*

7. **Національна безпека в умовах інформаційних та гібридних війн** / [В. Куйбіда та ін.] ; за заг. ред. В. Куйбіди і В. Бебика ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ред. пол.-укр. журналу "Соц.-гуманіт. науки". — Київ : НАДУ, 2019. – 380, [2] с. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: А798343.** *Проаналізовано проблеми національної безпеки, які постають за умов формування глобального інформаційного суспільства. Особливу увагу приділено феномену інформаційних війн, породжених сучасним етапом розвитку цивілізації і, зокрема, протистоянню України в гібридній війні з Росією. Так, розглянуто філософію і психологію інформаційного суспільства. Викладено питання національної безпеки і оборони в умовах інформаційного суспільства. Висвітлено особливості російсько-української цивілізаційної війни (російський неофашизм; російська пропаганда як складова гібридної війни; анексійні «хвилі»;*

українська помісна церква як ціннісна делегітимація Російської імперії тощо). Проаналізовано поняття інформаційних та гібридних війн.

8. **Несвобода віри: релігійні організації під російською окупацією** // Журн. Крим Інформ. – 2019. – № 3. — С. 6-7. Розглянуто питання заборони російською владою в окупованому Росією Криму Меджлісу кримськотатарського народу.

9. **Поровський М. І. Щоб в синім небі – стрічка золота : записки ”замполіта” полку кіборгів** / Микола Поровський ; [ред. Є. Шморгун]. — Вид. 2-ге, допов. — Рівне : Лапсюк В. А., 2019. — 246 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : А798469.** Автор – народний депутат України 1-го, 2-го та 4-го скликань Верховної Ради України, улітку 2014 року пішов добровольцем до Збройних Сил України. Проходив службу в 3-му полку Спецпризначення на посаді заступника командира полку. Полковник ЗСУ. Є автором шести книг. У Записках відтворено непрості будні підрозділу Збройних Сил України, порушено проблеми вдосконалення бойової майстерності захисників Української Держави в умовах війни з московськими агресорами.

10. **Якубова Л. Суспільно-політичний простір Криму та периферії «руського мира»** / Л. Якубова // Регіон. історія України : зб. наук. ст. — Київ, 2018. — Вип. 12 . — С. 9-31 . — **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп16722-12.** Підсумовано наслідки анексії Криму в суспільно-політичній царині та спрогнозовано подальші шляхи розвитку геополітичної ситуації в регіоні. Текст: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=IDP=&S21STR=reisuk_2018_12_3

Статті з періодичних видань

11. **Батозьський К. ”Жодна пропаганда нічого не вдіє, коли 30 мільйонів наполягають на своїй версії історії”** / Костянтин Батозьський ; інтерв’ю провели Ангеліна Кованда, Катерина Лук’яшко //

Країна. — 2019. — № 34 (5 верес.). — С. 32-35. Подано інтерв'ю з політологом Костянтином Батозським, в якому він зазначив, що після видачі на Донбасі паспортів Росія або приєднає регіон, або визнає "незалежність" і розмістить там своїх військових. Експерт окреслив очікування від роботи новообраної Верховної Ради України дев'ятого скликання, перспективи Мінського та Нормандського форматів щодо врегулювання військового конфлікту на Донбасі, а також розглянув найближчі плани Росії на Донбасі та обставини, за яких Україна поверне окуповані території на Сході України. Текст: <https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/zodna-propaganda-nichogo-ne-vdiye-koli-30-miljoniv-napolyagayut-na-svoyij-versiyi-istoriyi/925439>

12. **Вишневський Ю. Що втратили Україна, Росія та Захід від п'ятирічного конфлікту на Донбасі** / Юрій Вишневський // Деловая столица. — 2019. — 2 сент. (№ 35). — С. 13-15. Розглянуто подальші перспективи розвитку ситуації на Донбасі, які великою мірою обумовлюються військовими, економічними та гуманітарними збитками, яких уже зазнали Україна, Російська Федерація та Європейський Союз від гібридної війни на Сході України.

13. **Вишневський Ю. Що і чому не так з Мінськими домовленостями** / Юрій Вишневський // Деловая столица. — 2019. — 2 сент. (№ 35). — С. 10-12. У контексті укладених 5 вересня 2014 року Мінських домовленостей між Україною та Російською Федерацією (РФ), розглянуто ситуацію, чому за ці роки так і не вдалося досягнути миру на Донбасі. Акцентовано увагу, що медійна форма подачі Мінських домовленостей уже п'ять років приховує їхню справжню сутність. Зазначено, що для України і РФ і для України та Заходу як союзника України це був лише тимчасовий мирний перепочинок, який надавав можливість підготуватися до різних варіантів наступного етапу розвитку.

14. **Власенко В. Як діє пекельна кухня кремлівської пропаганди** / Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2019. — 5 верес. (№ 169). — С. 3. *Висвітлено матеріали доповіді "Surkov leaks: внутрішня сторона гібридної війни Росії в Україні", опублікованої Королівським об'єднаним інститутом оборонних досліджень Великої Британії і презентованої у Європарламенті в Брюсселі за участі євродепутатів і представників медіа. Засновниця проєкту Euromaidan Press Аля Шандра та британський депутат Роберт Сілі дійшли висновку, що для того, щоб реалізувати план "Малоросія" в Україні у 2014 році, запустивши сепаратистські рухи у кількох східних і південних областях України, російська влада створила свою неофіційну агентурну мережу з політиків, журналістів, ініціативних груп. Зібрану детальну інформацію про події та ситуацію у різних куточках України Кремль використовував для маніпулювання свідомістю українських громадян через дезінформацію та агресивну пропаганду. Зазначено, що основою для дослідження стали електронні листи з приймальні Владислава Суркова, російського політика, який офіційно працює помічником президента Путіна з питань соціально-економічного співробітництва з країнами СНД, Абхазією та Південною Осетією. Проте неофіційно і цілком не безпідставно Суркова вважають сірим кардиналом Кремля у питаннях щодо України, який особисто курирує квазіреспубліки на Сході України. У виступах під час обговорення доповіді депутати Європарламенту зазначали, що "ми давно маємо докази, що Кремль втручається у внутрішні справи суверенних держав".*

Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yak-diye-pekelnna-kuhnya-kremlivskoyi-propagandi/>

15. **Гозман Л. "Путін програв війну на Донбасі"** / Леонід Гозман ; інтерв'ю провела Галина Остаповець // Країна. — 2019. — № 34 (5 верес.). — С. 20-22. *Подано інтерв'ю з російським політиком Леонідом Гозманом, в якому він, проаналізувши сьгоднішні протести опозиції в Росії, зробив висновок, що за допомогою протестів Кремль спробує*

скасувати президентські вибори 2024 року. Леонід Гозман – російський політик, що підписав у вересні 2014 року заяву з вимогою ”вивести з території України російські війська і припинити пропагандистську, матеріальну й військову підтримку сепаратистів”. Текст: https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/_putin-prograv-vijnu-na-donbasi/925438

16. **Зоц І. Василя Стуса на Донеччині знову забороняють** / Ігор Зоц // Уряд. кур'єр. — 2019. — 4 верес. (№ 168). — С. 3. *Висвітлено ситуацію на окупованій території Донецької області, пов'язану зі знищенням пам'яті про поета, дисидента і Героя України Василя Стуса. Окреслено долю пам'ятних місць, пов'язаних із поетом, на непідконтрольній українській владі території Донеччини. З'ясовано, чи вивчають у школах так званих республік творчість поета і хто за лінією розмежування не зрікся Стуса і згадав побратима 4 вересня, в день, коли він у 1985 році помер у радянських таборах. Наголошено, що нинішній Донецьк поринув у часи, які Василь Стус пережив у середині минулого століття, і це спричиняє величезну тривогу за душі людей, в яких п'ять останніх років ізоляції від усього українського послідовно виривають не тільки мову, а й саму пам'ять про Україну та її найкращих представників.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vasilya-stusa-na-donechchini-znovu-zaboronyayut/>

17. **Їжак О. Гримаси realpolitik. Для країн ”Великої сімки” Росія тепер не загроза, а проблема** / Олексій Їжак // Дзеркало тижня. — 2019. — 31 серп. – 6 верес. (№ 32). — С. 7. *У статті завідувача відділу Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) Олексія Їжака висвітлено проведення саміту ”Великої сімки” у французькому Біарріці, де лідери семи провідних економічно розвинених демократій три дні й дві ночі вели багато- і двосторонні непублічні консультації між собою та за участю запрошених гостей про долі світу.* Текст: <https://dt.ua/author/aleksey-izhak>

18. **Ільченко С. Ні миру, ні війни. Як довго ще діятимуть Мінські домовленості й чи потрібні вони Україні** / Сергій Ільченко // Деловая столица. — 2019. — 2 сент. (№ 35). — С. 22-24. *Йдеться про дотримання умов Мінських домовленостей Україною та Російською Федерацією (РФ). Зазначено, що невиконання своєї частини угоди РФ дозволило українській стороні переконати західних партнерів щодо необхідності введення санкцій проти РФ. Акцентовано увагу, що зміна влади в Україні ще більше послабила ситуацію України у переговорному процесі.*

19. **Іщенко Н. Я вбитий під Луганськом** / Наталя Іщенко // День. — 2019. — 6 - 7 верес. (№ 161/162). — С. 25, 29. *У контексті загибелі київського журналіста, колишнього репортера та редактора інформагенцій УНІАН та "Укрінформ", телеканалів "1+1", "Нового" і 5-го, а потім солдата 12-го батальйону територіальної оборони "Київ" Олега Задоянчука, який загинув 4 вересня 2014 року в с. Дмитрівка Новоайдарського району Луганської області, висвітлено відношення до подій на Сході України українських та російських журналістів. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/media/ya-vbytyy-pid-luganskom>*

20. **Костура Д. "Людина-результат"** / Данута Костура // День. — 2019. — 6 - 7 верес. (№ 161/162). — С. 12. *Йдеться про 5-ту річницю від дня загибелі в Іловайську Маркіяна Паславського, який у квітні 2014 року пішов на фронт, перед тим змінивши своє громадянство з американського на українське. Він народився 16 січня 1959 року в окрузі Мангеттен, Нью-Йорк, 1992 року переїхав в Україну, де допомагав великим інвестиційним компаніям, які намагалися зайти на український ринок. Згодом в Україні відкрив власне підприємство. Учасник Помаранчевої революції та Революції Гідності. Воював з позивним "Франко" в добровольчому батальйоні "Донбас". Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/lyudyna-rezultat>*

21. **Леошко В. Відновлення інфраструктури — в центрі уваги СММ ОБСЄ** / Владислав Леошко // *Голос України*. — 2019. — 4 верес. (№ 167). — С. 5. *У контексті зустрічі в Краматорську керівництва облдержадміністрації з делегацією Спеціальної моніторингової місії Організації з безпеки та співробітництва в Європі (СММ ОБСЄ) в Україні, обговорено питання відновлення інфраструктури Донецького регіону, облаштування контрольних пунктів в'їзду-виїзду, вирішення їх гуманітарних потреб.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/321177>

22. **Логвиненко Л. Іловайський хрест** / Леонід Логвиненко // *Сіл. вісті*. — 2019. — 30 серп. (№ 68). — С. 1, 2. *Йдеться про заходи, приурочені до п'ятої річниці Іловайської трагедії 2014 року. Згідно з офіційними висновками Генпрокуратури, 366 українських воїнів загинуло, 429 зазнали поранень різного ступеня тяжкості, 300 потрапили у полон. Зазначено, що у Харкові близько сотні бійців 92-ої ОМБр нагородили відзнакою "Іловайський Хрест", яку запровадили для учасників тих трагічних подій місцеві волонтери.* Текст: <http://www.silskivisti.kiev.ua/19715/index.php?n=43253>

23. **Михайленко М. Чому виборці Зеленського не дають йому зробити "донбаський прорив"** / Максим Михайленко // *Деловая столица*. — 2019. — 2 сент. (№ 35). — С. 19-21. *Йдеться про спроби нової адміністрації на чолі з Президентом України Володимиром Зеленським сформуванню власний підхід до переговорів щодо припинення збройного конфлікту на Сході України, який не відрізняється від пропозицій попередньої влади. На думку автора статті, реалізація будь-якого плану неможлива без консолідації суспільства наколо нього. Команда Президента України такого консолідуєчого плану не має, тому утримується від оприлюднення будь-якого цілісного проекту через загрозу розколу суспільної думки.*

24. **Михайленко М. Як використали п'ять років "мінської паузи" Росія, Україна та Захід** / Максим Михайленко // *Деловая столица*.

— 2019. — 2 сент. (№ 35). — С. 16-18. *Подано інформацію, що за час дії Мінських домовленостей Україна продовжує лишатися слабкою і, можливо, навіть слабшою, аніж у 2013 – 2014 роках. Це значною мірою визначає формат дій Російської Федерації у веденні воєнного конфлікту іншими засобами, які не порушують Мінських домовленостей.*

25. **Мінські домовленості. П'ять років потому** // Голос України. — 2019. — 6 верес. (№ 169). — С. 1, 12. *Йдеться про заяву експовноваженої Президента України з мирного врегулювання конфлікту на Донбасі, народного депутата України 9-го скликання Ірини Геращенко під час круглого столу щодо договору 2014 року, який надав можливість українським військовим зробити необхідну паузу, зупинити повномасштабний наступ ворога й глобальне розчленування країни, визволити 70 відсотків територій Донбасу, знайти понад 3000 українців та рішуче тримати антипутінську коаліцію.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/321282>

26. **Міщенко І. Пройшли через злам у житті** / Іванка Міщенко // Уряд. кур'єр. — 2019. — 5 верес. (№ 169). — С. 12. *Проінформовано про виставку, котру організатори назвали символічно "На зламі", де представлено тринадцять тем, пов'язаних з порушенням прав людини на Сході України та з кардинальною зміною життя внаслідок конфлікту на Донбасі. Тут згадується 26 життєвих історій, і всі вони про те, як людина проходила крізь випробування. Зазначено, що правозахисники знайшли незвичний шлях до свідомості відвідувачів: виставка поєднує особисті історії постраждалих (у навушниках звучать їхні живі голоси) з інфографікою, щоб продемонструвати зміни, які відбулися в житті українського суспільства після 2014 року. Розповіді містять відверті свідчення людей, які пережили страх перед невизначеністю та війною, руйнування сімейних зв'язків, вимушену міграцію та життя у беззаконні. "Виставку можна назвати експериментом, оскільки ми намагалися створити такий простір, який допоміг би нам розповісти про*

страждання людей, котрі були втягнуті у збройне протистояння на сході України, — каже документаторка Наталія Каплун. — Ми хотіли розповісти саме про людський біль. Наша мета — шукати слова, завдяки яким створити історію гуманітарної катастрофи на Сході”. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/projti-cherez-zlam-u-zhitti/>

27. **Моряки пам’ятають полеглих побратимів** // Уряд. кур’єр. — 2019. — 3 верес. (№ 167). — С. 3. *Проінформовано, що військовослужбовці Військово-морських сил Збройних сил України та активісти вшанували в Одесі пам’ять старшого лейтенанта Дениса Пестухова, який п’ять років тому загинув унаслідок обстрілу підрозділами російсько-терористичних окупаційних військ катерів прикордонної служби в Азовському морі. На честь загиблих побратимів, 17 воїнів-спортсменів у штурмовий спосіб десантувалися на водну поверхню Чорного моря, здолали відстань в одну морську милю в напрямку берегової лінії й здійснили вихід на узбережжя. Зазначено, що це був поки що перший такий захід. Наступного року передбачено долучити до запливу набагато більше учасників, подовжити дистанцію та розширити умови змагання.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/moryaki-pamyatayut-poleglih-pobratimiv/>

28. **Сірук М. Особливості гуманітарного розмінування** / Микола Сірук // День. — 2019. — 6 - 7 верес. (№ 161/162). — С. 6, 7. *Висвітлено ситуацію щодо гуманітарного розмінування в нашій країні. Акцентовано увагу на тому, хто займається вирішенням цієї проблеми та які перешкоди стоять на цьому шляху. Зазначено, що Україна входить у п’ятірку країн за кількістю жертв серед цивільних від наземних мін. Зокрема, за даними, отриманими від громад на Сході України за період збройного конфлікту, від мін та вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ) загинули щонайменше 977 цивільних осіб і 1528 — отримали поранення.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/osoblyvosti-gumanitarnogo-rozminuvannya>

29. **”Скажіть правду про це суспільству”** // Молодь України. — 2019. — 29 серп. (№ 31/32). — С. 3. *Наведено коментарі п'ятого Президента України Петра Порошенка щодо Іловайської трагедії, яка сталася в серпні 2014 року під час виходу українських військ з оточення, де вони були підло розстріляні російськими військами.*

30. **Соняхи рятували життя українських воїнів** // Уряд. кур'єр. — 2019. — 30 серп. (№ 165). — С. 3. *Подано огляд урочистих подій, які відбулись у Києві з нагоди Дня пам'яті захисників України, що загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, який, згідно з Указом Президента України Володимира Зеленського відзначатиметься в Україні 29 серпня. Так, День пам'яті розпочався ударами колоколу Дзвона пам'яті та покладанням квітів до пам'ятника загиблим. А напередодні на Михайлівській площі відбулася церемонія покладання квітів до Стіни народної пам'яті на честь воїнів, загиблих під час Іловайської трагедії; після церемонії священнослужителі провели поминальний молебен. Того самого дня у Центральному будинку офіцерів Збройних сил України міністр оборони Степан Полторак у межах акції ”Час не лікує” нагородив відомчими відзнаками оборонного міністерства батьків учасників антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, загиблих під час бойових дій на Донбасі. На урочистості було запрошено 250 батьків і членів родин полеглих військовослужбовців з усієї країни. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/sonyahi-ryatuvali-zhittya-ukrayinskih-voyniv/>*

31. **Староконь С. ”Ми про вторгнення знали, а вище керівництво — ні”** / Софія Староконь // Газета по-українськи. — 2019. — 10 верес. (№ 70). — С. 9. *На думку письменника Романа Зіненка, українська влада повинна зняти табу із розслідування Іловайської справи та в'яснити всі обставини цього епізоду війни. Зазначено, що Роман Зіненко, який воював за місто Іловайськ, в 2016 року видав книжку ”Іловайський щоденник”. У ній описав бої за місто та вихід українських*

військ по так званому зеленому коридору. В 2017 році письменник видав збірку свідчень очевидців боїв під назвою "Війна, якої не було. Хроніка Гловайської трагедії. Частина 1". Готується другий том. Текст: https://gazeta.ua/articles/politics-newspaper/_mi-pro-vtorgnennya-znali-a-vische-kerivnictvo-ni/926581

32. **Староконь С. Обмін затримують через бойовика Володимира Цемаха** / Софія Староконь // Газета по-українськи. — 2019. — 6 верес. (№ 69). — С. 1, 2. *Зазначено, що бойовик Володимир Цемах є свідком у справі про збиття російськими найманцями малайзійського боїнга в липні 2014 року. Росія вимагає обміняти його на одного з українських політв'язнів. Із Володимиром Цемахом пов'язують затримку процесу обміну полоненими між Росією та Україною. Указано, що Нідерланди просять Україну не віддавати Володимира Цемаха Росії.* Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_obmin-zatrimuyut-cherez-bojovika-volodimira-cemaha/925873

33. **Староконь С. Російському танкістові дали 15 років тюрми** / Софія Староконь // Газета по-українськи. — 2019. — 6 верес. (№ 69). — С. 12. *Подано інформацію, що танкіста батальйону "Август" незаконної організації ЛНР Руслана Гаджисєва визнали винним в участі у веденні агресивної війни, участі в терористичній організації та теракті, що призвів до загибелі людей. Зазначено, що апеляційний суд Донецької області призначив громадянину Росії 15 років позбавлення волі з конфіскацією майна. До набуття вироком законної сили Руслан Гаджисєв перебуватиме під вартою в Бахмутській установі виконання покарань № 6 на Донеччині. Його історію передали до Гаазького кримінального суду, в якому збирають докази ведення Росією агресивної війни проти України.* Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_rosijskomu-tankistovi-dali-15-rokiv-tyurmi/925907

34. **Столярчук А. Машини з номерами ДНР невиїзні в Україну та Європу** / Андрій Столярчук // Газета по-українськи. — 2019. — 6 верес.

(№ 69). — С. 12. Зазначено, що машини з номерами ДНР невізні в Україну та Європу. Виїжджати можуть тільки у ЛНР та Росію. Указано, що у ДНР в окремому випадку автомобілістам дозволили їздити з українськими номерними знаками – коли автомобіль направляєтся для перетину лінії розмежування для виїзду на підконтрольну Україні територію. На непідконтрольній території Донецької області стала популярна послуга "пригон авто з Європи". Машини везуть із Польщі та країн Балтики. Оголошення про оформлення таких транспортних засобів і надання повних пакетів документів розміщують на сайті безкоштовних оголошень OLX. Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/ mashini-z-nomerami-dnr-neviyizni-v-ukrayinu-ta-evropu/925908>

35. **У День Незалежності у Києві провели Ходу гідності та Марш ветеранів** // Молодь України. — 2019. — 29 серп. (№ 31/32). — С. 3. Подано інформацію, що цього року у Києві святкування 28-ої річниці незалежності України відзначили Ходою гідності, а не військовим парадом. Також відбувся альтернативний Марш захисників України

36. **Филипенко А. Бійтеся данайців, які "дари"... забирають** / Артем Филипенко // Дзеркало тижня. — 2019. — 31 серп. – 6 верес. (№ 32). — С. 7. У статті політичного експерта, автора низки публікацій і наукових робіт з українсько-молдавських відносин і придністровського конфлікту Артема Філіпенка зазначено, що активність Росії на придністровському напрямку після багатьох років насторожує. Текст: <https://dt.ua/international/biytesya-danayciv-yaki-dari-zabirayut-322193.html>

37. **Чорнієвич М. Останки Романа Романенка не могли евакуювати три дні** / Мар'яна Чорнієвич // Газета по-українськи. — 2019. — 3 верес. (№ 68). — С. 10. Опубліковано поіменний список полеглих у серпні 2019 року захисників України. Відомо про смерть 16 бійців, 8 — бойові втрати. Інформація про деяких неповна. Зазначено, що наймолодшим із загиблих у бою було по 20, найстаршому — 38. Найгострішою була ситуація 6 серпня 2019 року, тоді Україна втратила

чотирьох бійців і один отримав поранення. 31 серпня 2019 року було найбільше обстрілів — 20. За місяць поранення отримали 20 захисників України. Текст: https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/_ostanki-romana-romanenka-ne-mogli-evakuyuvati-tri-dni/925317

38. Шандра А. Засновниця проекту Euromaidan Press Аля Шандра: "Велика помилка, що в нас немає центру з вивчення Росії" / Вікторія Власенко ; бесіду вела Вікторія Власенко // Уряд. кур'єр. — 2019. — 7 верес. (№ 171). — С. 3. Проінформовано, що днями в Брюсселі презентували доповідь "Surkov leaks: внутрішня сторона гібридної війни Росії в Україні", опубліковану Королівським об'єднаним інститутом оборонних досліджень Великої Британії. Його автори — засновниця проекту Euromaidan Press Аля Шандра й британський депутат Роберт Сілі. (див. матеріал "Як діє пекельна кухня кремлівської пропаганди" в номері "УК" від 5 вересня 2019 р. за посиланням: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yak-diye-pekelnna-kuhnya-kremlivskoyi-proragandi/>). Автори доводять, що за допомогою агентурної мережі, створеної на російські гроші, Кремль глибоко досліджував вразливі місця України, чутливі моменти в її внутрішній політиці, які експлуатував для власних цілей, головна з яких — знищення України. Про те, що має робити українська влада для гідного протистояння інформаційній атаці Кремля і чому нам важливо вивчати слабкі сторони російської внутрішньої політики, розповіла в інтерв'ю Аля Шандра. Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/alya-shandra-velika-pomilka-sho-v-nas-nemaye-centr/>

39. Шимко Л. Релігія як зброя / Леся Шимко // День. — 2019. — 30 – 31 серп. (№ 156/157). — С. 14-15. Йдеться про загрозу використання Російською Федерацією релігії як зброї, як одного із засобів ведення гібридної війни проти ліберальної демократії та Євроатлантичного альянсу. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/religiya-yak-zbroya>

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко

11 вересня 2019 р.